

Energiatehokkuus- sopimuksen toimintasuunnitelma 2023-2025 - Tiivistelmä

Hyväksytty / Kaupunkirakennelautakunta
1.11.2023 § 161

Termit ja lyhenteet

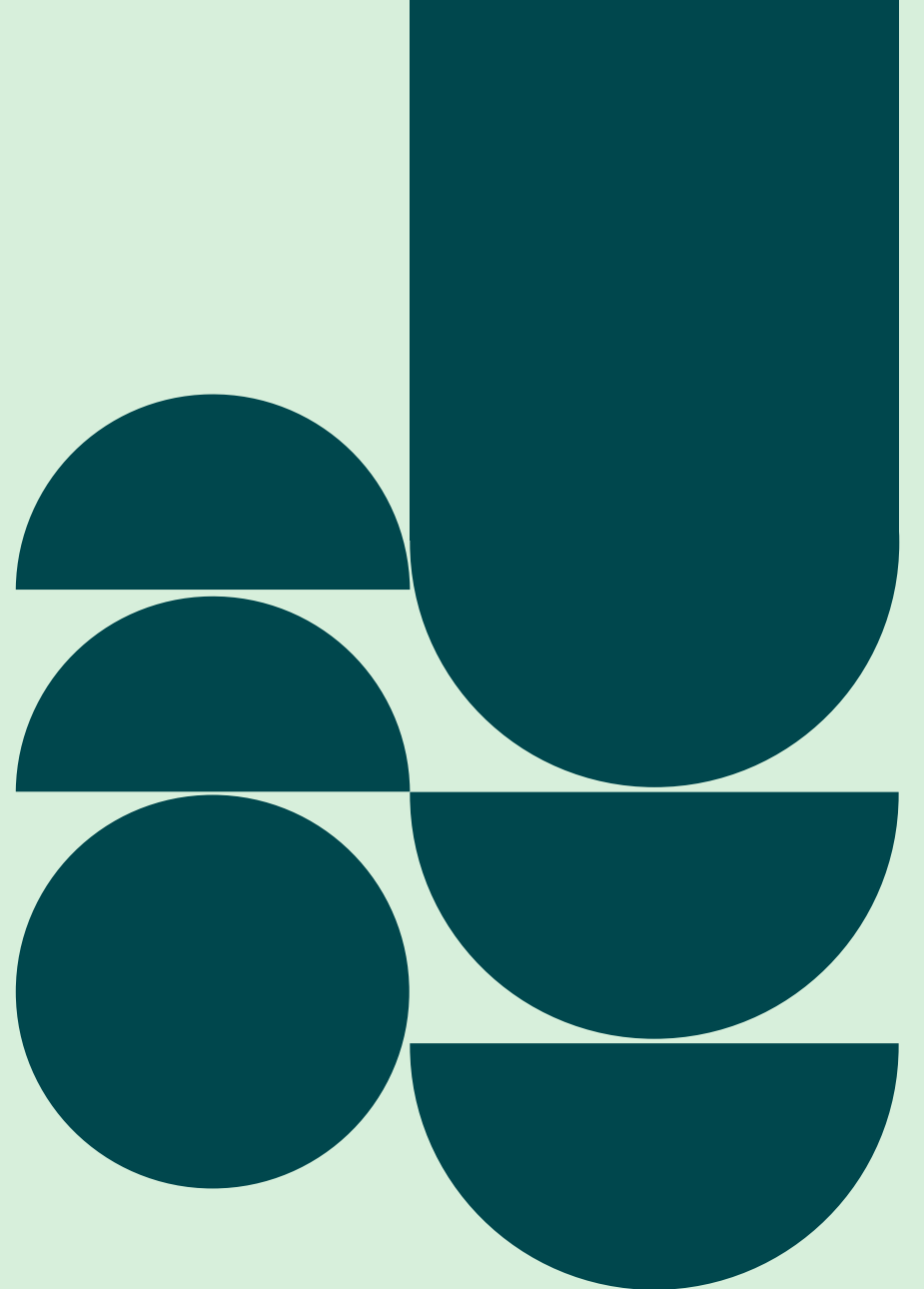
Energiansäästö	Aktiivisin toimenpitein aikaan saatu energiatehokkuustoimenpiteen kohteena olevan energian loppukulutuksen vähentäminen sekä tulevan loppukulutuksen vähentäminen verrattuna siihen energiamäärään, joka toteutuisi ilman aktiivisia toimenpiteitä.
ESCO	Energy Service Company. ESCO-konseptissa on kyse palveluliiketoiminnasta, jossa ulkopuolinen asiantuntijayritys toteuttaa asiakasyrityksessä energiatehokkuus- ja energiansäästötoimenpiteitä. Toimenpiteiden vaatima investointi maksetaan kokonaan tai osittain säästötoimenpiteiden myötä aikaansaataavilla kustannussäästöillä käyttö-/ energiakuluissa.
Fossiiliset polttoaineet	Fossiiliset polttoaineet ovat uusiutumattomia ja ehtyviä energianlähteitä. Niitä ovat öljy, kivihiili, ruskohiili ja maakaasu. Turve on hitaasti uusiutuva fossiilinen polttoaine.
Kaukolämpö, kaukolämmitys	Kaukolämmityksellä tarkoitetaan laajan, yleensä etukäteen rajoittamattoman alueen kiinteistöjen lämmitystä putkiverkon välityksellä siirrettävän veden avulla käyttäen lämmön tuottamiseen lämmitysvoimalaitoksia ja/tai lämpökeskuksia.
KETS	Kunta-alan energiatehokkuussopimus
Uusiutuva energianlähde	Uusiutuva energianlähde

Johdanto

Energiatehokkuuden parantaminen on yksi kustannustehokkaimmista ratkaisuista vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, ja se hyödyttää suoraan ympäristöä. Energian käytön vähentäminen myös laskee energian hintaa ja parantaa huoltovarmuutta. Vapaaehtoiset energiatehokkuussopimukset ovat tehokas keino parantaa energiatehokkuutta.

Energiatehokkuussopimustoiminta on ensisijainen keino täyttää EU:n Energiatehokkuusdirektiivissä (2012/27/EU) antamat suhteellisen tiukat energiatehokkuusvelvoitteet. Järjestelmä on vapaaehtoinen vaihtoehto uudelle kansalliselle lainsäädännölle tai muille uusille pakkokeinoille energian säästämiseksi. Tavoitteena on vähentää energiankäyttöä teollisuudessa, energia- ja palvelualalla, kiinteistöalalla, kunta-alalla sekä öljylämmityskiinteistöissä. Kattava vapaaehtoinen energiatehokkuussopimustoiminta on käynnistynyt Suomessa jo vuonna 1997 Energiansäästösopimuksena. Sopimuskausi 2017 -2025 jatko keskeytyksettä energiatehokkuussopimustoimintaa vuoden 2016 lopussa päättyneen sopimuskauden jälkeen.

Kunta-alan energiatehokkuussopimuksella (KETS) pyritään ensisijaisesti energiatehokkuuden parantamiseen, mutta siihen sisältyy myös uusiutuvan energian edistämiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä. Sopimus tukee olennaisesti myös muuta kunta-alalla tehtävää ilmastotyötä. Energiatehokkuussopimuskauden säästötavoite on 7,5 % vuodelle 2025 ja välitavoite vuodelle 2020 on 4 %.

Sopimuksen lähtökohdat ja tavoitteet

Kokkolan kaupunki liitettiin Hinku-verkoston kaupunginvaltuuston päätöksellä 13.6.2022. Hinku-verkoston jäsenenä kaupungilla on tavoitteena vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Yhtenä Hinku-kriteerinä kaupungin on liityttävä työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton väliseen kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (myöh. KETS). Kokkolan kaupunki on liittynyt voimassa olevaan KETSiin 5.5.2023.

KETS on Työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton välinen sopimus energian käytön tehostamisesta kunta-alalla ja osa valtion energiapolitiikkaa, jossa energiansäästöillä ja energiatehokkuuden parantamisella on keskeinen sija. Energiatehokkuussopimukset ovat keskeinen osa Suomen energia- ja ilmastostrategiaa sekä ensisijainen keino edistää energian tehokasta käyttöä Suomessa.

Liittyessään KETSiin Kokkolan kaupunki on sitoutunut sopimuksessa asetettuihin tavoitteisiin. Tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen osaksi käytössä olevia ja käyttöön otettavia strategioita, johtamisjärjestelmiä ja toimintasuunnitelmia. Kaupunki on myös velvollinen raportoimaan energiankäytöstään, energiatehokkuustoimenpiteistään ja toimenpiteiden säästövaikutuksista vuosittain. Lisäksi kaupungin on laadittava toimintasuunnitelma, jossa esitetään KETSin mukaisen toimeenpanon organisointi. Alkaneelle kaudelle Kokkolan kaupungin asetettu energiansäästötavoite on laskettu vuoden 2021 energiankulutuksesta. Säästötavoite on vuoteen 2025 mennessä 5 775 MWh (7,5 %).

KETSissä energiansäästöillä tarkoitetaan energian loppukulutuksen vähentämistä nykytasosta energiatehokkuustoimenpitein tai tulevan kulutuksen vähentämistä verrattuna siihen määrään, joka toteutuisi ilman toimenpiteitä. Toimenpiteet voivat olla teknisiä tai liittyä laitteiden käyttöön, toimintatapoihin, toimintaympäristöön tai käyttäytymiseen.

Energiatehokkuussopimuksen toimeenpanon organisointi

Kokkolan kaupunki on nimennyt kunta-alan energiatehokkuussopimukseen liittyessään sopimuksen vastuu- ja yhteyshenkilön. Vastuuhenkilönä toimii Kaupunkiympäristöjohtaja Nina Kujala ja yhteyshenkilönä Ilmastoasiantuntija Jenni Silvola. Sopimuksen seurannasta ja koordinoinnista vastaa Kokkolan kaupungin energiatyöryhmä. Työryhmässä on edustettuina kaupungin eri hallinnonalat ja yhtiöt. Energiatyöryhmän edustajat vievät heitä koskevia toimenpiteitä eteenpäin omissa vastuualueissaan / yhtiöissään, ja he vastaavat toimenpiteiden toteutuksesta omien vastuutoimenpiteidensä osalta.

Energiatyöryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa, jolloin kukin edustaja raportoi toimintasuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden etenemisestä oman vastuualueensa osalta. Toimintasuunnitelma tarvittaessa päivitetään. Myös muutokset energiatyöryhmän kokoonpanossa päivitetään toimintasuunnitelmaan.

Toimintasuunnitelman rajaukset ja kattavuus

Energiatehokkuussopimus koskee kaupungin omassa hallinnassa olevaa energiankäyttöä, eli toimintoja, joihin liittyvät energiatehokkuustoimet ovat yksiselitteisesti kaupungin päätäntävallassa.

Sopimuksen piirissä ovat:

- omistetut, vuokratut ja vuokralle annetut rakennukset
- katu- ja muu ulkovalaistus
- omat kuljetukset ja työkoneet

Kokkolan kaupungin sopimuskauden tavoitteita ja toimenpiteitä

Energiatehokkuustoimenpiteiden toteuttaminen liittyy kaikkeen kunnan toimintaan ja on yhteistyötä, johon myös kaikki työntekijät jollakin tasolla osallistuvat. Energiatehokkuussopimuksen toimintasuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden lisäksi energia- ja materiaalitehokkuustavoitteita ja toimenpiteitä kirjataan vuosittain talousarvioon ja seurataan sekä toimialakohtaisesti että laajemmalla tasolla osana kuntastrategian toteuttamista.

Toimenpiteet

Kaupunkitoimitilat

- Laaditaan energiakatselmustoiminnan suunnitelma
- Toteutetaan tunnistetut energiatehokkuustoimenpiteet
- Ohjeistetaan ja opastetaan uusitun tekniikan energiatehokas käyttö uusissa ja peruskorjatuissa kohteissa
- Laajennetaan kiinteistöjen etähallinpalveluiden käyttöä
- Hyödynnetään energian ja veden kulutuksen seurantatietoja, ja kehitetään kulutusseurantaa kokonaisvaltaiseksi energiatehokkuuden seurannaksi
- Korvataan fossiiliset polttoaineet uusiutuvalla energialla
- Lisätään uusiutuvilla energianlähteillä tuotetun sähkön ja lämmön osuutta energianhankinnassa
- Optimoidaan valaistuksia

Puhtaus- ja ruokapalvelut

- Ohjeistetaan henkilökuntaa laitteiden energiatehokkaaseen käyttöön ja vettä säästäviin tapoihin
- Seurataan keittiöiden ja puhtauspalveluiden energian käyttöä
- Tarjottimeton ruokailu
- Lisätään koneellista siivousta keittiöissä
- Tehostetaan jätteiden lajittelua ja pyritään vähentämään jätteen määrää
- Seurataan ruokahävikin määrää, ja vähennetään aktiivisin toimin sitä

Toimenpiteet

Rakentaminen ja kunnossapito

- Huomioidaan energiakustannukset uudis- ja perusparannushankkeiden järjestelmä- ja laitevalinnoissa
- Uudis- ja korjausrakennuskohteissa eri toteutusvaihtoehtojen energiatehokkuusvaikutukset huomioidaan suunnittelussa

Infrarakentaminen ja kunnossapito

- Selvitetään ulkovalaistuksen energiansäästömahdollisuudet, ja valitaan toteutettavat toimet. Selvitetään mm. alueet, joissa katuvalaistusta voidaan vähentää yöaikaan. Otetaan mahdollisuuksien mukaan käyttöön liiketunnistimia
- Selvitetään energiansäästömahdollisuudet omien työkoneiden ja ajoneuvojen käytössä ja hankinnoissa
- Ajoneuvojen ja työkoneiden polttoaineenkulutusta optimoidaan ja vähennetään
- Selvitetään vaihtoehtoisten ajoneuvojen käyttövoimien mahdollisuuksia tulevaisuudessa hankinnoissa

Toimenpiteet

Kaupunkisuunnittelu

- Kaavoitetaan tontit ensisijaisesti kaukolämpöverkoston ulottuville tai alueille, joilla on mahdollista hyödyntää muita vähäpäästöisiä energiamuotoja
- Pyritään tiiviiseen yhdyskuntarakenteeseen
- Kaupunki kaavoittaa tuulivoimapuistoja ja edistää uusiutuvan energian tuotantoa kaupungin alueella (tuuli, aurinko, maalämpö).
- Huomioidaan energiatehokkaat ratkaisut katu- ja liikenneverkon suunnittelussa
- Edistetään kevyen liikenteen käyttöä rakentamalla vuosittain pyöräteitä
- Kehitetään joukkoliikenneohjelmaa

Sivistystoimi

- Energiansäästö ja energiatehokkuuden aihealueet ovat mukana kasvatus- ja opetustoiminnassa
- Rakennusten energiankulutuksesta viestitään infotauluilla tai muulla tavalla kouluissa
- Pilotoidaan 50/50-menetelmä yhdessä päiväkodissa ja koulussa

Toimenpiteet

Energiatehokkaat hankinnat

- Sisällytetään Ministeriön ohje ”Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa” osaksi hankintaohjeistusta
- Tarjouspyyntöjen ja hankintapäätösten tekijät perehtyvät julkisten hankintojen energiatehokkuusohjeisiin
- Järjestetään koulutusta hankinnoista vastaaville henkilöille. Hankintahenkilöt suorittavat mm. Motivan Energiatehokkaat hankinnat -verkkokurssin.

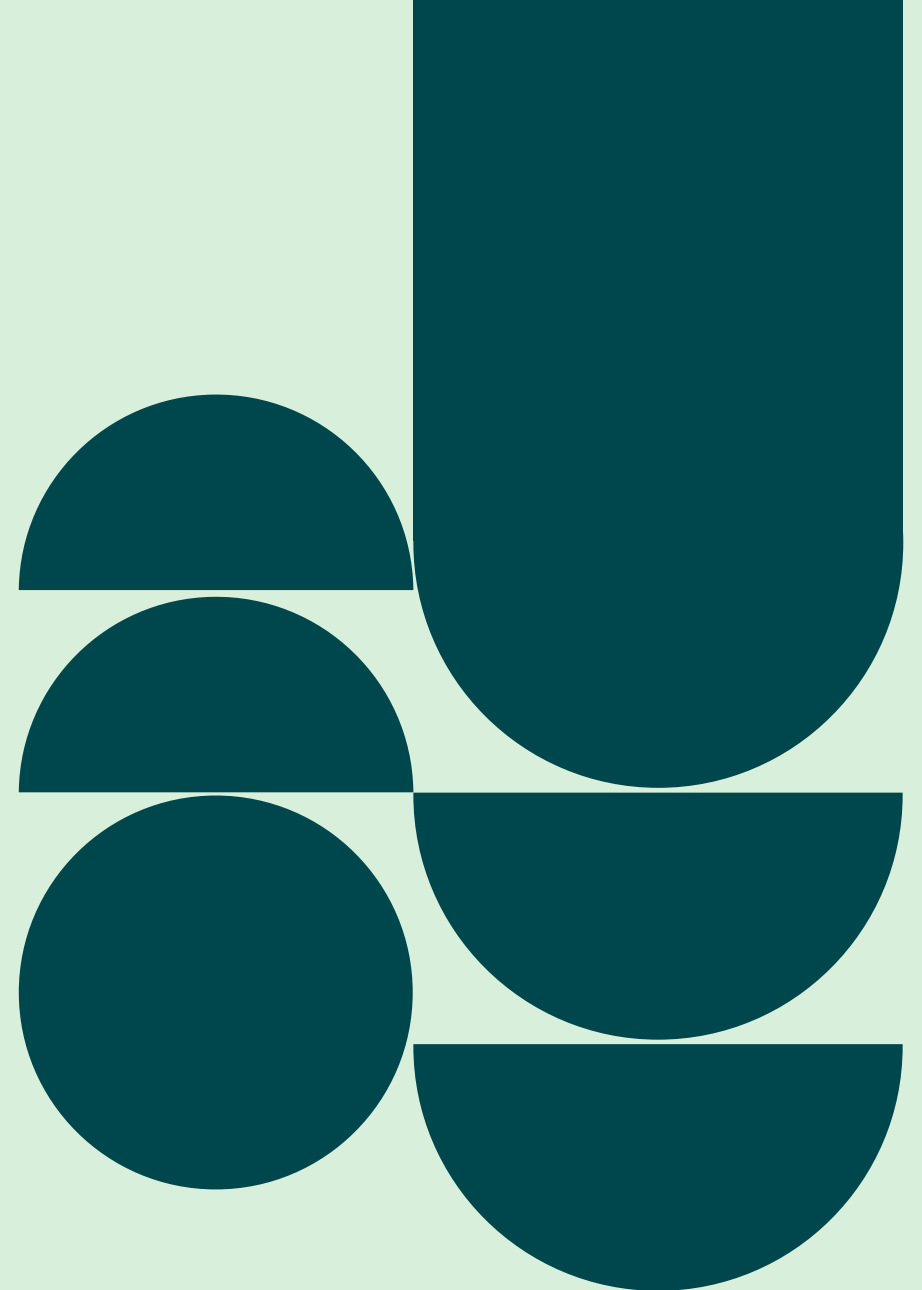
Viestintä ja koulutus

- Viestitään sekä sisäisille että ulkoisille sidosryhmille eri kanavilla energiankulutuksesta, -kustannuksista ja niissä tapahtuneista muutoksista sekä energiatehokkuussopimustoiminnasta
- Järjestetään energiansäästöön ja energian tehokkaaseen käyttöön liittyvää kohdennettua oman aihepiirin koulutusta henkilöstölle ja luottamushenkilöille.
- Toteutetaan uusiutuvien energialähteiden edistämiseen liittyviä koulutus- ja tiedotustoimia sekä kehityshankkeita
- Kannustetaan alueen muita toimijoita luopumaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä
- Päivitetään ohje IT- ja oheislaitteiden käytöstä kaupungin virastoissa ja laitoksissa

Toimenpiteet

Kaupungin tytäryhtiöt ja liikelaitokset

- Koulutetaan ja tiedotetaan tytäryhtiöitä ja liikelaitoksia energiatehokkuudesta
- Kuntapalveluja tarjoavat kaupungin omistamat tai osaomistamat yhtiöt ja liikelaitokset liittyvät omien alojensa energiatehokkuussopimukseen

Energiatehokkuuden raportointi ja toimintasuunnitelman päivitys

Edellisen vuoden energiankäytöstä, energiansäästötoimenpiteistä ja niiden säästövaikutuksista sekä muista sopimuksen mukaisista toimenpiteistä raportoidaan vuosittain huhtikuun loppuun mennessä seurantajärjestelmän kautta Motivalle. Sopimuksen yhteyshenkilö vastaa raportointitietojen koostamisesta ja raportoinnista seurantajärjestelmään.

Toimintasuunnitelma päivitetään tarvittaessa ja siitä on vastuussa energiatyöryhmä. Toimintasuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet huomioidaan Kokkolan kaupungin strategiaa ja ilmasto-ohjelmaa päivitettäessä sekä muita mahdollisia sopimuksia laadittaessa.